
Vergaderjaar 2013–2014

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1391

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juni 2014

Graag bied ik u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 16 mei 2014 inzake verslag van de EU-Afrika Top.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

Investing in People, Prosperity and Peace

Op 2–3 april jl. vond in Brussel de vierde EU-Afrika Top plaats, met als thema «Investing in People, Prosperity and Peace». De Minister-President en de Minister van Buitenlandse Zaken hebben namens Nederland deelgenomen aan de top. De top adresseerde voor Nederland belangrijke thema's als vrede en veiligheid, economische groei en werkgelegenheid.

De ontwikkelingen in Afrika zijn ongekend dynamisch. Afrika kent indrukwekkende groeicijfers en een jonge bevolking. Het neemt meer initiatief en verantwoordelijkheid. Het continent biedt vele kansen en mogelijkheden voor de EU. De uitdaging is om de relatie tussen de EU en Afrika hierop te laten aansluiten en de klassieke ontwikkelingsrelatie met Afrika te verbreden naar een dialoog op basis van gelijkwaardigheid over wereldwijde problemen zoals vrede en veiligheid, mensenrechten en klimaatverandering. De EU-Afrika top heeft daar een belangrijke bijdrage aan geleverd, zoals gereflecteerd in de documenten die tijdens de Top zijn aangenomen: de verklaring, de *road map* die prioriteiten stelt voor het partnerschap voor de periode 2014–2017 en de separate verklaring over migratie (zie bijlagen¹). De focus van de Afrika-notitie, die uw Kamer binnenkort toegaat, richt zich ook op deze veranderingen en de gevolgen daarvan voor de Nederlandse inzet.

De belangstelling voor de top vanuit Afrika was ongekend groot: meer dan 50 Afrikaanse landen hebben deelgenomen, waarvan 40 op het niveau van staatshoofd of regeringsleider. Ook de meeste EU lidstaten waren op hoog politiek niveau vertegenwoordigd.

De verandering in de relatie tussen de EU en Afrika kwam duidelijk naar voren: de gewenste transitie van hulp naar handel werd vaak aangehaald. Het belang van de economische betrekkingen tussen beide continenten werd door de staatshoofden en regeringsleiders onderstreept: het bevorderen van internationale en regionale handel, als ook het verbeteren van het investeringsklimaat. Afrika heeft veel te bieden op het gebied van grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen. Er is echter ook sprake van achterstallige infrastructuur in brede zin, zoals water, energie, wegen en ICT. Er is overeenstemming dat verbeteringen hierin nodig zijn om de economische groei te versnellen en werkgelegenheid te creëren. De EU levert hier als grootste donor al een bijdrage aan, onder meer via het Europees Ontwikkelingsfonds. Afgesproken is dat de EU-Afrika samenwerking zich de komende jaren richt op het aantrekken van private investeringen, de ontwikkeling van infrastructuur en het bevorderen van de regionale integratie, ook via de Economische Partnerschapsakkoorden (EPA's).

Vrede en veiligheid nemen een belangrijke plaats in in de relatie EU-Afrika. De samenwerking op dit gebied is al uitgebreid, vooral via de Europese bijdrages aan verschillende vredes- en trainingsmissies, als ook aan de *African Security and Peace Architecture* (APSA). Afrikaanse delegatieleiders spraken hun dank uit voor deze Europese bijdrage, met name aan AMISOM, MINUSMA en EUFOR CAR. Op dit gebied zijn de meest concrete afspraken gemaakt, zoals continuering van de bijdrage vanuit de *African Peace Facility* aan vrede en veiligheid in Afrika (met een budget van EUR 750 mln voor de komende 3 jaar) en een additionele EU-inzet voor capaciteitsopbouw in Afrika, zodat Afrikaanse partners beter in staat worden gesteld bij te dragen aan veiligheid en stabiliteit in de regio.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Binnen een gelijkwaardige relatie moeten ook de op voorhand lastige dossiers besproken kunnen worden, zoals mensenrechten, het ICC en de EPA's. Dit is zeker gebeurd tijdens de Top: in de verklaring zijn gezamenlijke waarden en doelen op het gebied van goed bestuur, democratie en rechtsstaat herbevestigd. De EU en Afrika hebben zich gecommitteerd aan de rechten en plichten zoals opgenomen in alle ondertekende verdragen als ook het VN Handvest. Zo werd het belang van het respect voor mensenrechten online en een open en vrij internet erkend en werd tevens afgesproken reguliere mensenrechtenconsultaties te houden. In meerdere interventies van Afrikaanse als Europese zijde werden de onderhandelingen over de EPA's opgebracht. Benadrukt werd dat deze akkoorden spoedig – uiterlijk oktober – afgewikkeld moeten worden. Nederland heeft de rol van het ICC als «hof voor ons allen» opgebracht. We dienen allemaal dezelfde universele regels en rechten te respecteren. Door de openlijke bespreking is voorkomen dat deze dossiers de top negatief hebben beïnvloed.

Kansen die de EU-Afrika samenwerking biedt, liggen vooral op het gebied van het gezamenlijk optrekken bij de aanpak van globale uitdagingen, zoals veiligheid, klimaat en migratie. In dit kader is het vermeldenswaardig dat een aparte verklaring en een actieplan 2014–2017 over migratie zijn aangenomen, gericht op onder meer de bestrijding van mensenhandel en -smokkel en het tegengaan van irreguliere migratie. Wat betreft het vormgeven van de EU- Afrika samenwerking is overeengekomen dat deze meer politieke sturing behoeft en dat vaker gezamenlijke posities voor internationale onderhandelingen worden afgestemd. De volgende EU-Afrika Top zal plaatsvinden in 2017 in Afrika.

Bilaterale ontmoetingen

En marge van de Top zijn diverse bilaterale gesprekken gevoerd. De Minister-President heeft gesproken met de Presidenten van Tanzania, Mauritanië en Ghana, als ook met de vice-president van Angola. Deze gesprekken zijn met name benut om de economische betrekkingen tussen Nederland en het betreffende land aan te halen.

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft gesproken met de presidenten van Mali en Somalië, als ook met zijn ambtgenoten van Zuid-Sudan, de Centraal Afrikaanse Republiek (CAR) en Ethiopië. Tijdens deze gesprekken werd dank uitgesproken voor de Nederlandse inzet in Mali (bijdrage aan MINUSMA) en Somalië (bijdrage aan wederopbouw en de bestrijding van piraterij). In diverse gesprekken is zorg uitgesproken over de ontwikkelingen in Zuid-Sudan en is beroep gedaan op de Zuid-Sudanese regering de onderhandelingen voort te zetten om tot een vreedzame oplossing te komen. Ook is de noodzaak voor onderzoek naar de mensenrechtenschendingen in Zuid-Sudan benadrukt. Nederland heeft waardering uitgesproken voor de rol van Ethiopië in de regionale conflictoplossing. In dit kader is een bezoek aan Ethiopië en Zuid-Sudan toegezegd. De humanitaire en veiligheidssituatie in de CAR blijft zorgelijk. Nederland is graag bereid het land te steunen op weg naar vrede, maar zal geen troepen leveren, gezien de grote Nederlandse bijdrage aan Mali. Wel wordt op andere wijze bijgedragen, onder meer door ondersteuning van een radiostation.